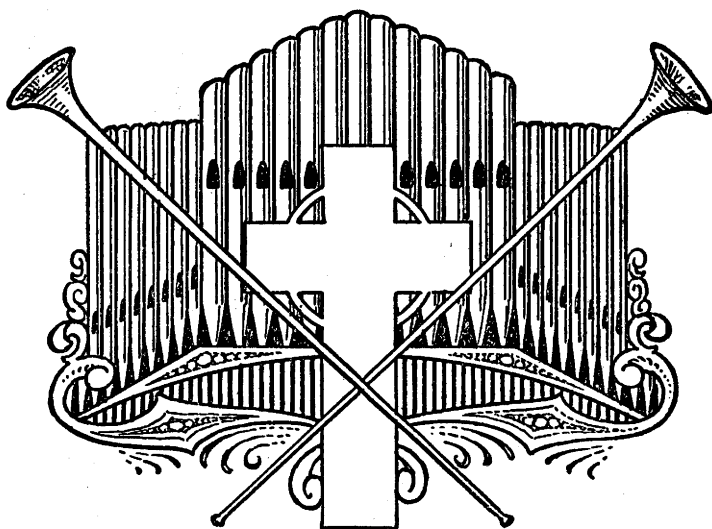

TIDSKRIFT
FÖR
KYRKOMUSIK
OCH
SVENSKT GUDSTJÄNSTLIV

ORGAN FÖR
SÄLLSKAPET KYRKOSÅNGENS VÄNNER
OCH
SVERIGES ALLMÄNNA ORGANIST- o. KANTORSFÖRENING

UNDER MEDVERKAN AV INTENDENTEN BENGT CNATTINGIUS, LINKÖPING, PROFESSOR
OTTO OLSSON, STOCKHOLM, KYRKOHERDEN, TEOL. LIC. KNUT PETERS, SÖNDRUM
OCH MUSIKDIREKTÖREN SVANTE SJÖBERG, KARLSKRONA

UTGIVEN AV DOMKYRKOVICEPASTOR ARTHUR ADELL, LUND

15 Nov. SJUNDE ÅRGÅNGEN N:o 11.

1932

STOCKHOLM, SVENSKA KYRKANS DIAKONISTYRELSES BOKFÖRLAG

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

UPPSATSER.

	Sid.
A. Adell: Kortare litanian	12
Julbön för barn	167
F. M. Allard: En gudstjänstbild från barockens Tyskland	1
—»— Norsk korallhistoria	124
H. Andersson: Fader Löhe	49
—»— Till prästråktens historia	93
B. Anrep-Nordin: Kaminski som orgelkomponist	145
—»— C. F. Hennerberg (In memoriam)	156
Böner: på kyndelsmässodagen	1
på kyndelsmässodagen	1
för påsk	33
på apostladagar	97
i adventstiden	161
B. Cnattingius: Tessin d. y. som kyrkoarkitekt	7
Uställningen i Essen 1932	182
E. Eidems herdabrev	81
S. Estborn: Thomas Kingos Aandelige Siunge-Koor	85
K. E. Forsell: Kyrkomusik i Finland	10
J. Hedar: Cæciliaföreningens årsmöte i Regensburg	115
—»— G. Ph. Telemann	180
Kyrkomötet: Liturgiska och kyrkomusikaliska motioner	127
Kantorsfrågan	130
Lågre organistexamen	141
E. Liedgren: Breviariehymnerna	165
L. Lindhagen: De aduentu Domini	161
E. Lundblad: Gammal uppbyggelsehistoria	163
C. A. Moberg: Flerstämmig musik till evangelietexter	72
H. Mårtensson: Abbé Vogler som orgelbyggare	51
J. Nyvall: J. Morén (in memoriam)	61
Psalmvalet för folkskolan	55, 93
K. Peters: Från Luther till Bach	83
—»— Luther — konstnärer	113
—»— Liturgiska handböcker	148
N. O. Raasted: O. Olssons orgelkompositioner	33
A. Runbäck: Våra koralers harmonisering	65
J. Silbermann: Bachkantater på svenska	157
Våra gamla orglar (principuttalande)	17
B. Wester: Vårt gammalsvenska orgelbestånd	19
W. Ahlén: Orgelfrågor 1931	40
Nytt liturgiskt-musikaliskt material ..	154

RECENSERADE ARBETEN.

LITTERATUR.	Sid.		Sid.
F. M. Allard: Från Luther till Bach ..	83	E. Eidem: Herdabrev	87
T. Allgulin: H. v. Stenwinckel	187	H. Engberding: Das Hochgebet der Basileiosliturgie	75
G. Ankar, H. Nilsson, J. Nilsson: Andakt	179	L. Eisenhofer: Handbuch d. Kat. Liturgik	148
L. Becker: Chorallehre,	184	Evangelii- o. Bönbok för Finland ..	183
Cl. Blume: Unsere lit. Lieder	165	A. Geijer: Medeltida textilier	170
Th. Briemle: Unsere Heiligen	14	H. Halbig: Gregorianische Formenlehre	14
A. E. Burn: Te Deum	22	—»— Jahrbuch	107
Common Prayer Book (på svenska) ..	185	D. Helander: Bönbok	179
Fr. Dietrich: Geschichte d. deutschen Orgelchors	137		

	Sid.		Sid.
A. O. T. Hellerström: Liturgik	148	G. Rosendal: Rätta lärare.....	173
C. Horn: Das Christusbild	91	O. M. Sandvik: Norsk korallhistorie ..	124
G. Jeansson o. J. Rabe: Musiken genom tiderna	23	P. Schindler: Liturgi	148
D. Johner: Kleine Choralschule	136	G. Schwind: D. Lenz	188
O. Jonsson: Järnkors på Ekshärads kyrkogård	110	O. Sengpiel: Bedeutung der Prozession	171
Th. Kingo: Aandelige Siunge Koor....	85	J. Skougaard-Petersen: Bibeln gjenem 1000 aar	26
Luthers lilla Katekes (Ljunghoff)	141	V. Sylwan o. A. Geijer: Siden och brokader	46
A. Malmberg: Assar Lindeblad	88	L. Söhner: Begleitung des greg. Choralen in Deutschland	76
H. J. Moser: Die mehrstimmige Vertonung des Evangeliums	72	O. Thulin: Lutherstadt Wittenberg ...	14
H. Preuss: Martin Luther als Künstler	113	Weigl: Handbuch der Orgellitteratur	108
J. Reil: Christus am Kreuz	189	A. Wiesenhütter: Wort Gottes	78

MUSIKALIER.

	Sid.		Sid.
Th. Aagaard: 25 Preludier	138	A. Mendelssohn: Silesiusmotetten	88
Abendgebet der Kirche (Complet.)....	24	J. Morén: Oss himmelens Gud	171
Altklassiske Messen	88	H. Norrman: Blåöga, solöga	25
E. Alnaes: Sov och dröm	109	Y. Norén: Giv mig din frid	109
C. Ameln, J. Hatzfeld, W. Thomas: In Natali Domini	185	O. Olsson: Orgelkompositioner	33
J. S. Bach: Kantater på svenska.....	157	— — Härlig är helgedomen	110
— — Triosonate	91	K. Peters o. A. Runbäck: Julotta	154
— — Dig skall ditt Sion sjunga	171	G. Preitz: Gustav Adolf	172
H. Berggren: Rosa rorans	185	T. Rangström: Fosterlandet	140
D. Buxtehude: Jesu meine Freude....	14	J. Rheinberger: Orgelsonater	186
— — Magnificat	140	G. B. Riccio: Jubilent omnes	90
— — Befiehl dem Engel dass er komm	140	J. Rosenmüller: Lamentationes Jeremiae	89
— — Cantate Domino	140	— — Der 138 Psalm	89
— — In dulci júbilo	172	— — Der 134 Psalm	140
C. Carlsen: Fra Davids salmer	91	G. Rüdinger: Sonate f. Orgel	26
J. N. David: Choralverk	90	O. M. Sandvik: Kirkelige Korsange ..	171
E. Eklöf: Morgonpsalm	26	H. Schindler: Sonate f. Oboe u. Orgel	109
J. L. Emborg: Fire Orgelkompositioner	108	H. Sundblad-Hahne: 8 julsånger.....	172
H. F. Enckhausen: 73 Choralvorspiel	138	W. Thomas, K. Ameln: Weihnachtslied	185
M. Franck: Dank sagen wir alle Gott	172	T. Torlind: Anglarnas sång	109
W. Huus-Hansen: Gloria in excelsis..	171	J. Thorkildsen: Guds navn	171
Hymnserien (Diakonistyrelsens) ..	89, 139	J. Vierdanck: Weihnachtskonzert ...	186
Högmässans kyrkobön m. m.	154	A. R. Wachtmeister: In memoriam ..	109
Julottas	154	I. Widéen: O Jesu Christe care	26
H. Kaminski: Orgelverk	145	— — Hymn på Gustav-Adolfs-dagen... 138	
»Körsången» III	25, IV, 109	— — Vid Jesu kors	186
J. Kuhlo: Choralbuch	25	A. Widemann: I templet	46
Libertas	185	W. Ahlén: O Gud som hög i himlen bor	172
Luetkemann: Fantasier	46		

MEDDELANDEN.

	Sid.		Sid.
Kyrkosångens Vänner ..	15, 27, 57, 79, 189	Nya orglar	15, 42, 62, 79, 94, 173
Sveriges Kyrkosångsförbund ..	15, 29, 189	Val.....	15, 28, 62, 79, 94, 159, 174, 190
Organist- och Kantorsföreningen	15, 28, 94	Från Finland	10, 159, 174, 196
Kyrkokalender..	13, 15, 30, 47, 63, 79, 94, 111, 143, 159, 169, 174, 190	Från Tyskland 14, 30, 63, 79, 94, 159, 196	

MUSIKBILAGOR.

Evangelisk Tidegård: Vid Laudes. Mars. Liturgiska morgonböner. Augusti. Förslag till nya koraler: April.

Bilagorna i tv.-8:o utgåvan (i kapsel)

Tidskrift för Kyrkomusik och**Svenskt Gudstjänstliv**

Redaktionens adress:
Bredgatan 14, Lund. Tel. 658.

Expeditionens adress: Svenska Kyrkans
Diakonistyrelsens Bokförlag, Stockholm 7.
Tel. Norr 324 05.
Postgiro 675.

Tidskriften utkommer med 1 nummer
den 15 i varje månad. För juli—aug-
numren dubbelnummer den 1 aug.

Prenumerationspris: å posten, i bok-
handeln eller direkt från förlaget: kr.
4:50 pr år.

Annonspris: 20 öre pr mm. enkel spalt.
Rabatt vid större annons och vid upp-
reppning av annons i flera nummer.

Detta nummer innehåller bl. a.: Bön i
adventstid. — Pastor L. Lindhagen, Ljus-
dal: De Aduentu Domini. — Kyrkoherde E.
Lundblad, Dalby: Gammal uppbyggelselitte-
ratur. — Lektor E. Liedgren, Västerås: Bre-
viariehymnerna. — Domkyrkvicepastor A.
Adell: En liten julbön. — Kyrkokalender.
— Recensioner. — Ny orgel. — Meddelan-
den. — Kyrkokalender för december.

Lediga tjänster, se sid. 144.

IVAR WIDÉEN:

VID JESU KÖRS

KORALKANTAT för solo, blandad kör, violin och orgel.

Klaverutdrag kr. 3:— ♦ Körpartitur kr. 0:40 ♦ Violinstämma kr. 0:75.

— en av Widéens mest omedelbara och inspirerade kompositioner, omväxlande
och originell i utnyttjandet av de avsiktligt ganska begränsade resurserna.*

S.—n i Österg. Dagbl.

NORDISKA MUSIKFÖRLAGET

REGERINGSGATAN 35

Tel. N. 311 15. STOCKHOLM

NORDISK NODESTIK- & TRYKKERI SAMT LITOGRAFISK ETABL.

Nikolajplads 25

KÖBENHAVN

Tel. 3304 & 13057

Telegr. Adr. Nodestikog

Anbefalles i Herrar Förläggares och Kompositörers
välvilliga åtanke vid behov av nottryck i först-
●●● klassigt utförande till billigaste pris. ●●●

Mångårig leverantör till Sveriges största förlag.

Skicka oss Edert manuskript och vi sända Eder omgående offert.

Bön i adventstiden.

Herrens ankomst.

Herre Gud, himmelske Fader. Vi tacka dig för att du har givit oss din käre Son som rättfärdighetens furste, och sänt honom att frälsa oss från mörkrets välde och till att upprätta sitt nåderika herradöme i våra hjärtan. Öppna våra ögon, så att vi rätt erkänna honom och med fröjd hylla honom såsom vår sanne konung och Frälsare. Välsigna ordet om hans ankomst som vi nu åter höra; gör hans evangelium kunnigt över hela världen. Bevara i vår själ ditt eviga ljus. Amen.

De Aduentu Domini.

Undångömd och väl delvis glömd står i vår psalmbok en adventspsalms mitt inne bland julpsalmerna. Det är nr. 58, vilken man mycket sällan får sjunga och då vanligtvis på melodi 271!

Den ursprungliga melodin, mel. a i vår nuvarande koralbok, har emellertid sitt särskilda intresse därigenom att den är vår äldsta koralmelodi. Psalmerna tycks från början ha varit en brevariehymn. Såväl textens latinska ursprung, »Veni redemptor gentium», som melodin anses gå tillbaka till Ambrosii tid på 300-talet. Märkvärdigt nog finnes den icke i Antifonale Romanum av i dag till denna text, men däremot finner man under rubriken »Pro pace» samma melodi till orden »Da pacem, Domine» (Sv. Ps. 303: 1). I sitt stora arbete om den gregorianska sången upplyser Peter Wagner, att »de tyska hymnarierna (medeltida) uppvisa en stor rikedom på sköna hymnelodier, vilka förtjänade att åter ryckas ur glömskan. Mycket sjungen var adventshymnen Veni redemptor gentium.» Wagner meddelar en form av dess melodi ur en handskrift från universitetsbiblioteket i Prag (Cod. XII E 15 c), i allt väsentligt överensstämmande med den form man finner i tyska evangeliska sångböcker från reformationstidens början (t. ex. M. Weisse, 1531).

I Sverige tycks både ord och melodi varit kända och brukade redan under medeltiden. Man kan sluta sig härtill av den omständigheten, att Laurentius Petri i »De officijs» anvisar Veni redemptor såsom hymn i completoriet på lördagen före 1 i Advent och på julafton samt i vespren på julafton. Detta hade han knappast gjort om den icke varit känd i Sverige förut. Den allmänna tendensen i gudstjänstlivet under första tiden efter reformationen var sannerligen icke att nyinföra latinska brevariehymner. Beträffande melodien synes i Sverige under 1500- och 1600-talen

två något olika former ha varit brukade. Den ena finna vi t. ex. i handskrifterna Aspöboken, Ordo canendi och Tunhemsboken under 1500-talet samt i Liber cantus Wexionensis 1623. Det tycks i dessa böcker vara en absolut enhetlig avfattning. En härifrån något avvikande form uppvisa Een liten Songbook (i Lunds universitetsbibliotek) samt Ledbergsboken av år 1660 och Rappehandskriften 1675. Skillnaden är emellertid jämförelsevis obetydlig.

Överallt i de nu nämnda böckerna förekommer melodien utan modern taktindelning och föredrogs väl också så, d. v. s. efter textens accenter och rytm. Man vill gärna tänka sig den sjungen (utan orgel!) under en liten medeltidskyrkas valv, där i allmänhet de gregorianska tonslingorna så utmärkt komma till sin rätt, den stilla lördagskväll, då kyrkoåret skiftar från domssöndag till advent, eller på julaftonbönen, en underbar, spröd advents- och julstämning!

I 1697 års melodipsalmbok förekommer också vår melodi, nu indelad i tretakt och försedd med generalbas, varjämte kyrkotonartskaraktären något försvagats genom att man satt kors för inledningstonen i den sista frasen — om till fördel eller icke, därom må läsaren själv döma. Även K. S. V:s koralbok har upptagit denna melodiform som alternativ. Den fullständiga förstörelsen av melodien såsom gregoriansk musik slutligen har verkställts i den hæffnerska koralboken, där den förekommer i utjämnad firtakt, noterad med halvnoten som enhet och harmoniserad mot not. Även de få milismer som funnos, äro borttagna. I vår nuvarande koralbok ha dessa återinförts, men med bibehållen firtakt.

Vid närmare bekantskap med denna på ytan litet kärva och kyliga men till sitt innersta väsen dock så veka och innerliga melodi kan man nog instämma i Peter Wagners ord, att den sannerligen »förtjänade att åter ryckas ur glömskan».

L. Lindhagen.

Werl-de-nes ¹⁾Fräl-sa-re kom här; Lät ²⁾se at Jung-fru mo-der är.
Värl - - dens Fräl-sa-re kom här; Re-na jungfrun mo-der är;

All werlden må thess und-ra³⁾ sig. En så-da-na⁴⁾ börd höf-des tig.
Ty en börd så un-der-lig Her - - - re Je-su höv-des dig.

Enligt bl. a. Rappe handskriften:

¹⁾ Fräl-sa-re ²⁾ Lät ³⁾ und-ra ⁴⁾ -na börd höf-

Gammal uppbyggelselitteratur.

Tiden lider ej brist på kristlig litteratur. Ständigt nya böcker i andliga ämnen utkomma. Och mycket av vad som så utkommer, blir tydligen både köpt och läst. Mätte det bara också vara så att det läses med den eftertanke, stillhet och andakt som andliga böcker kräva. Undertecknad vill härmed fästa uppmärksamheten på en serie böcker innehållande den s. k. gamla uppbyggelselitteraturen, som f. n. utgives på Diakonistyrelsens förlag.¹⁾ Det är underligt, att redan en så gammal bok som *Scrivers själaskatt* uppmanar att »göra skillnad på böcker och böcker och att ej betunga sig med för många». Nej, man skall göra sig »väl bekant med några få, som framför andra befunnits tröstefulla och lärorika och sedan läsa dem flitigt jämte bibeln». Förvisso ett råd, som även vi hava gott av att åtlyda. Nu skall det strax sägas, att fastän denna gamla värdefulla uppbyggelselitteratur utgives i nutida språkdräkt, är den ej utan vidare lättläst, ej i den meningen att den är svår att förstå, men direkt biblisk som den är, fordrar den för att läsas med behållning ett avgjort intresse för det specifikt kristliga och för uppgiften att omsätta tro i gärning. Man kan ej läsa dessa böcker som något slags lättare lektyr som man tilläventyrs vill syssla med mera för den andliga kulturhistoriens skull, de kräva tvärtom för att rätt tillgodogöras en viss andlig koncentration, som det ju emellertid ej skadar att öva sig uti. Här nedan göres ett försök att återgiva några tankar ur denna litteratur.

Ett omutligt, strängt, ja hårt allvar möter överallt i dessa gamla uppbyggelseböcker. Hela det kristna livet framställes som en oavlätlig kamp mot synden och ett grundligt utrotande av denna i sann bättring och i ständigt framåtskridande helgelse. Här duger ingen, som ej vill dö ifrån sig själv, och som ej vill förstå, att Guds lags andliga mening är att fostra oss till större stränghet, noggrannhet och allvarligt bemödande än vad oomvända människor anse höra till ett kristligt leverne. Det gäller att ej hemfalla till andlig vårdslöshet, ej heller får man bliva av den veka, ombytliga typ, som tycker, att kristendomen blir dem för gammal och vandrigen på livets väg för ledsam, om man under lång tid blott har att bruka Guds ord och hålla ut i kampen mot synden. Det klemas ej med människan i den gamla uppbyggelselitteraturen, det är en bister och skarp, men klar och hög luft, som där möter oss.

Men vilka höga och härliga tankar om det kristna livet framställas ej här! Den kristne skall genom Guds ord lära känna den fördolda vishet och sanning, som är förborgad för världen, ja den, som undfår Guds Ande och hans gåvor varder därigenom på ett andligt sätt invigd, och hela livet samlar sig sedan omkring detta ena, stora: att Guds avbild mätte upprättas i hjärtat och att livet dag för dag mätte levas i den nya födelsens kraft. Ty ju mera olik man är Gud, ju längre borta man lever från Herren Kristus, dess mindre är man människa. Att vara människa är att leva livet i gemenskap med Gud och Kristus. Målet är att Gud må bliva

¹⁾ Arndt: *Den sanna kristendomen* I, II, III. *Scriver: Själaskatt*. Schartau: *Evangeliepredikningar*. Bengel: *Evighetstankar, Helig tillbedjan*.

allt i alla och vägen till detta mål går genom tillägnelse av livets och uppståndelsens kraft: allt — liksom i bibeln — andas kors och uppståndelse på dessa klassiska sidor.

Äktheten i det kristna livet prövas emellertid av den kraft, varmed tron förmår omsättas i kristlig växt och i kärlekens gärningar. Alla kyrkans lärare hava erkänt, att det är lika viktigt att driva läran om goda gärningar som om trön. Vad vi inhämta ur Guds ord skall ej endast stanna i minnet, utan det skall intaga hjärtat, styra viljan, helga alla krafter, så att ordet blir kött och blod i vårt liv. Av en kristen skall utdanas en omvänd, helig, pånyttfödd människa, som är så sund till själ och ande, att hon har smak för och kan tillägna sig det förborgade himmelska mannat i ordet och danas till ett dugligt redskap i Kristi hand för att åstadkomma gagn i hans rike. Guds ord skall visserligen gå före det lekamliga arbetet, men andligt liv skall tätt åtföljas av lekamligt arbete och förorsaka flit och drift däruti. En kristens hjärta är som passaren, vars ena fot står i medelpunkten medan den andra löper omkring och ritar upp omkretsen; när den yttre människan sysslar med det världsliga måste den inre stå kvar i medelpunkten: intet mot Gud, intet mot kärleken till nästan. Vi få ej anse detta omöjligt, ty vi äro visserligen av syndigt kött och blod, men ej endast det, vi äro kristna och hava medel till hands, varigenom vi dagligen kunna stärkas och förbättras.

I detta sammanhang bör omtalas, hur kraftigt övningens betydelse framhäves: öva dig i gudsfruktan! Visserligen kan man ej själv göra sig from, ty Gud är början och fortsättningen och fullbordan av vår frälsning, men det gäller att öva sig uti att vara stilla inför Guds ord och genom bön driva undan den andliga sömndvalan. Det gäller att lära själen att vara stilla i Gud, ty liksom ingen vacker musik kan höras i ett hus, där man glammar och bullrar så kan ej heller Gud göra sig hörd i ett världsligt hjärta. Här måste köttet tvingas och göras anden underdånig, så att man regelbundet och uthålligt använder sig av Guds ord och kyrkans vedertagna ordning i gudstjänst, bön och sakrament. Ej minst detta är nog ett ord för vår tid, där andakt, gudstjänstbesök och nattvardsgångar nog så lätt bli beroende av huruvida man har tid och lust och känner sig vara i den rätta stämningen.

Att emellertid övningen ej i och för sig är något förtjänstfullt utan endast ett medel att föra oss fram mot målet framhäves på mångahanda sätt. Kort och kärvt säges ifrån, att man skall bruka ordet utan att tänka på att man därigenom själv skall uträtta något: ordet skall brukas för det enda stora ändamålet, att man därigenom må bli valig. Det är alltså ej jag, som genom att iakttaga en regelbunden andlig ordning bidrager till mitt frälsningsverk, utan därigenom verkas allenast, att Gud kan utföra sitt verk i mig, ty om människan själv vill göra sig from utan hjälp av nåden från himmelen, då svalnar snart hennes iver. Och långt ifrån att den rätta andliga övningen gör en människa säker och stolt i sin andliga ställning, är det tvärtom så, att ju längre man övar sig i gudsfruktan, desto ringare aktar man sig själv, ja de som övat sig mest erkänna gärna, att kristendomen blivit dem en ström som de ej kunna gå över . . .

I enlighet med vad som nu blivit sagt, är det naturligt, att det kristna

livet framställes som ett växande. Om Kristus lever i oss, om Gud verkar i oss, blir vårt andliga liv intet stillastående. Kristus skall ej blott vara vår Frälsare utan även vår förebild, som vi skola växa upp emot. Framåt, uppåt är det kristna livets utvecklingslag. En kristen skall här på jorden växa från ett av de andliga barnen genom den andliga ungdomen, fram till att bliva en av de andliga fäderna, en av dessa andligen fasta, ödmjukt starka människor, som hava en trosvisshet, vilken endast beror av Guds löften, och under hårda tider kan undvara både hugsvalelse och andlig fröjd. Det är dylika ödmjuka människor som rätt kunna bedja om, att Gud måtte i deras hjärtan inplanta ett heligt begär efter fullkomlighet. De lära sig visserligen, att kristendomen alltid består mera i ett flitigt viljande och övande än uti fullbordande och fulländande, men de erfara också huru Kristus trots allt behåller dem hos sig och ibland bevärdigas de att genom Ordet åtnjuta en himmelsk sabbatsvila i hjärtat.

Därför kan det sägas, att det kristna livet trots allt allvar och kamp är glädje och fröjd. Helighet och glädje äro evigt samhörande och utgöra Guds sanna avbild. Så mycket av Guds kärlek man har i sitt inre, så mycken andlig glädje har man ock. Det ligger glädje i att smaka Guds ord, det ligger glädje i att bedja, det ligger glädje i att vandra efter Herrens lag och den största glädjen är att man väntar sin Frälsares ankomst till domen såsom det sista och fullkomliga uppenbarandet av hans härlighet.

När man läser denna gamla uppbyggelse-litteratur märker man nog samt att man här möter några av kyrkans store. Visst finner man partier, som man går förbi mera oberörd, därför att de sakna aktualitet för vår tid, men överallt finner man dessa gyllene ord och dyrbara ställen, som äro betydelsefulla för kristna människor, oavsett under vilken tid de leva.

Denna klassiska uppbyggelse-litteratur är som nämnts direkt uppbyggd på bibeln och för rakt in i bibelns värld. Därför giver den andakt och helgd, klarhet och kunskap, och ständigt påträffar man ställen, som väl lämpa sig för stilla eftertanke och meditation. Och allt vill förhjälpa oss till att erfara något av det heliga innehållet i denna bön: »O du livets furste, ditt liv beviser sin kraft hos oss med hela dess allmakt!»

E. Lundblad.

Brevariehymnerna.

Clemens Blume, Unsere liturgischen Lieder. Das Hymnar der altchristlichen Kirche aus dem Urtext ins Deutsche umgedichtet, psychologisch und geschichtlich erklärt. Verlag Friedrich Pustet, Regensburg 1932.

Den vördnadsvärde och grundlärde professorn i liturgik i Frankfurt am Main teol. d:r *Clemens Blume* S. J. har i föreliggande arbete velat bjuda alla för de gamla brevारीehymnernas rätta tolkning och förklaring intresserade läsare, icke blott fackmän, en på livslånga studier

grundad handledning i dessa hymners djupare tillägnelse. Generalvikarien för Jesuitordens tyska avdelning hade ock givit verket sitt imprimatur, vadan det torde kunna betraktas som representativt för nutida katolsk vetenskap. För hymnernas riktiga värdesättning och fulla förståelse är det nödvändigt att se dem i deras ursprungliga ram, i den omgivning och det tidsläge, vari de först framträtt, och i förhållande till de särskilda uppgifter, som de haft att tjäna. Det är då ganska naturligt, att en forskare, som växt upp i den romerska kyrkans tukt och hägn, äger sär-egna förutsättningar att analysera och interpretera dessa från tidiga år för honom oändligt förtrogna dikt- och musikskapelser.

Med tysk grundlighet söker sig förf. tillbaka till den lyriska diktens ursprung i rytmisk känslostegring och »jubilation» och ägnar en avdelning av ett kapitel åt förkristlig religiös sång, vars första yttring han ser i våra stamföräldrars lovsång i paradiset men rörande vars senare former hos natur- och kulturfolk han hänvisar till Heilers bekanta stora verk om bönen. Beträffande den urkristliga diktningen intill 300-talet följer Blume sin vän och medarbetare, den utmärkte hymnologen *Guido Maria Dreves*, vars lilla lärorika bok »Die Kirche der Lateiner in ihren Liedern» (Verlag Kösel, 1908) han också citerar som auktoritet för sin åsikt, att de bekanta ställena Efes. 5: 14 och 1 Tim. 3: 16, 2 Tim. 2: 11 icke utgöra brottstycken ur extemporehymner av andeingivna sångare vid församlingsgudstjänsterna. Ser man närmare efter, vad Dreves har att på tal om dessa ställen andraga, finner man dock knappast några så avgörande motbevis, att man behöver förneka möjligheten, att nämnda paulinska verser kunna vara prov på urkristlig poesi. (I Hellerströms nyligen utgivna Liturgik vidhålles också den traditionella uppfattningen, att man på vissa ställen i Nya Testamentet »kan se förebilder till senare kristna hymner»).

Till sitt egentliga ämne kommer förf., då han får behandla »trestjärnbilden» *Hilarius-Ambrosius-Prudentius*, skaparen av den egentliga liturgiska latinska hymnen. Här får han anledning att begagna sin förutnämnde bortgångne väns fina karakteristik av de bägge senare sångarna: Ambrosius-klassikern och Prudentius-romantikern, en bestämning, som ju ock antyder, vilkendera som är den borne liturgiske diktaren. Ambrosius kan tillgodogöras omedelbart: hans åttastrofiga fyrradningar ha den måttfulla begränsning, som alltid måste vara ett ideal för liturgisk poesi, medan Prudentius måste läggas tillrätta med åtskillig möda, emedan hans dikter icke ursprungligen äro avsedda för gudstjänstsång. Med särskilt intresse omnämner förf. den ur *Sedulius' Carmen paschale* hämtade mariahymnen, den äldsta direkt till Gudsmoder riktade hyllningssång, som är bevarad (*Salve, sancta parens...*) Om *Venantius Fortunatus* får man veta, att han var tillfällighetsskald, alltid redo att celebrera kyrkans högtider med nya sånger, av vilka dock det stora flertalet äro försvunna. Men de bevarade höra till de yppersta kristenheten äger. Efter några ord om den gregorianska sången, varvid *Gregorius den stores* egen insats som hymndiktare förklaras vara »mer än sannolik», övergår förf. till de benediktinska irokeltiska hymnerna, av vilka de senare ha fått så stor betydelse för den katolska tidegårdens utveckling. Såsom upphovsman till

den irokeltiska hymngruppen för veckans sju dagar antar Blume just Gregorius den store.

Efter den nu i största korthet refererade framställningen av hymndiktningens psykologisk-historiska utveckling övergår förf. till den närmare analysen av tidegärdshymnerna och högtidshymnerna. Den lämpar sig knappast för ett kort referat men innehåller nog bokens värdefullaste och lärorikaste partier. Det är en ingående kommentar till de ifrågasvarande hymnerna med latinsk originaltext och tysk översättning i originalets versmått och strofform. Av allmännare intresse är Blumes attribution av *Stabat mater dolorosa* till *Bonaventura*, icke till Jacopone da Todi, och detta på grund av Stabat-sekvensens likhet med en *Laudismus S:tæ Crucis*, som gäller för att vara författad av Bonaventura. Bevisningen förefaller dock ej bindande.

Ett för svenska läsare särskilt intressant stycke möter strax i bokens början, där de tyska leisernas medeltida inplacering i de latinska hymnerna avhandlas. »Hier setzte das Volkslied ein, um durch diese Bresche siegreich ins Heiligtum vorzudringen. Dies geschah aber *nur* in deutschen Landen.» Gentemot detta påstående torde både danska och svenska röster vilja hävda, att ett medeltida genombrott för den andliga folkvisan även skett i de nordiska länderna. För att bestyrka, att endast tyskarna haft sånger på folkspråket, anför Blume några ord av Bernhard av Clairvaux, i vilka denne beklagar, att intet romanskt folk hade egna visor. För Sveriges vidkommande bör Gustav Vasa och Laurentius Petris vittnesbörd om medeltida kyrkosång på vårt språk äga hemul.

Till sist må efter Blumes citat anföras *Herders* alltid lika sköna och tänkvärda omdöme om kyrkans hymner. »I det inflytande, som kristendom övat på världens seder, har även dess stora verktyg, sången (das Lied), sin andel; det är endast att märka, att himlens kraft även här inträder stilla och fördold. Ingen diktning är måhända så misskänd i fråga om sina verkningar som denna. Och dock övar den sitt inflytande på den bästa och trognaste delen av mänskligheten, och det inte sällan utan dagligen... De där heliga hymnerna, som äro årtusen gamla och ändå alldeles som nya, varje gång de gripa, vilka välgörare ha de icke varit för den fattiga mänskligheten!» —

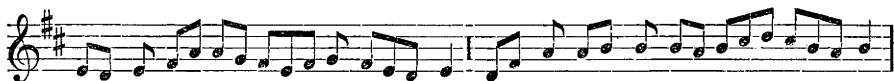
Bokens utstyrel, tryck och papper äro mönstergilla.

Emil Liedgren.

En liten julbön för barn.

De liturgiska morgonböner för skolornas behov, som utgavos som bilaga till denna tidskrifts augustinummer hava mångenstädes mottagits med så stor välvilja, att det synes lämpligt att även visa huru sådana morgonböner kunna anpassas efter kyrkoåret. Här nedan skall givas några anvisningar för en liten julbön för barn, avsedd att brukas vid skolavslutningen, eller vid julfest för skolans barn, i barn gudstjänst i kyrkan på juldagen eller kring krubban i hemmet.

Hymn.

1. Lov ske dig, Her-re Je-su Krist, Vår Gud och Fräl-sa-re för--visst
2. Guds Son u-ti en sa lig tid Har kom-mit oss till fröjd och frid.
3. Så fröjdoms då i den-na stund Och tack-om Gud av hjär-tans grund
4. Gud gi-ve oss god ju-le--frid I Her-ren Krist till e---vig tid

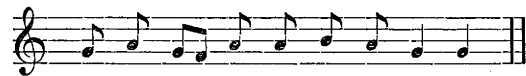
1. Att hit till oss du kom-mit har: Du äd-le gäst, oss häl-sad var.
2. Ett ljus är oss i nat-ten tänt, Nytt liv är oss från him-len sänt.
3. Att till sitt ar-ma folk han sett Och oss en så--dan nåd be--tett.
4. Gud, Fa-der, Son och Hel-ge And' Dig va-re pris i al-la land.

Antifon till Psalmen ur Psaltaren.

VIII.

(Ur Liber Cantus Wex)

Ma-ri-a fød-de sin först-föd-de son: och lin-da-de ho-nom

Psalm 113: 1-7.

och la-de ho-nom i en krub ba.

Kort responsorium.

VI.

Ordet blev kött: Hal-le-lu-ja, Hal-le-lu-ja. V. Och tog sin boning i-bland oss:

Hal-le--lu-ja, Hal-le-lu-ja. Ä-ra va-re Fa-der-n och So-nen

och den He-li-ge An-de.

Ordning för julbön:

1. *En julpsalm.* (63: 1—6 eller annan.)
2. *Till ingång* den växelsång som återfinnes i morgonböner för skolan sid. 1 eller sid. 6.
3. *Hymn*, se föregående sida.
4. *Psalm ur Psaltaren* (113: 1—7). Före och efter psalmen sjunges antifonen: Maria födde sin förstfödde son, och lindade honom och lade honom i en krubba, vilken återfinnes å förra sidan. Psalmen sjunges på den 8 psalmtönen.
5. *Kort textläsning.* (Någon jultext.)
6. *Kort responsorium*, vilket återfinnes å förra sidan.
7. *En julbön.* Fader vår.
8. *Svensk psalm.* (63: 13—15.)

Om själva utförandet i detalj hänvisas till uppsatsen i augustinumret. Till hymnen finnes orgelackkompangemang i »Julotta» utgiven å C. W. K. Gleerups förlag av K. Peters och A. Runbäck. Responsoriet kan utföras så att en ensam röst sjunger »Ordet blev kött» och alla svara: »Halleluja, Halleluja». Den ensamme sjunger: »Och tog sin boning ibland oss», besvarad av allas dubbla Halleluja. Den ensamme fortsätter: »Ära vare Fadern...» varefter alla upprepa: »Ordet blev kött, Halleluja, Halleluja.»

Till sist en julbön:

Trofaste Fader. Vi tacka dig för att du har sänt din käre Son till oss. Giv åt alla människobarn en god julhelg och låt ängelns budskap bliva sanning: Ära vare Gud i höjden och frid på jorden, till människorna ett gott behag. Amen.

A. Adell.

Kyrkokalendern.

Med detta nummer begynner kyrkokalendern sin andra årgång. Liksom under det flydda året skall i det kommande för varje söndag meddelas förslag till psalmer för dagens gudstjänster samt postludier till högmässan. I fråga om högmässans psalmer iakttages därvid att som Introitus och Gradual brukas samma psalmer som under flydda året, detta i enlighet med den uppfattningen att dessa böra vara stående för söndagen. Postludierna komma i det stundande året att hämtas ur ett fåtal samlingar orgelkompositioner, detta för att möjliggöra att även kyrkor med ett ringa anslag till orgellitteratur må kunna anskaffa dessa samlingar, som sedan i stället utnyttjas så långt möjligt. De samlingar ur vilka postludierna närmast hämtas äro: Choralvorspiele alter Meister (Edition Peters); Orgelmusik til Gudstjenstebrug utgiven av Hamburger og Wöldike (Hansens förlag) och 18 Orgelchoraler av Raasted, op. 58 (Hansens förlag).

De tidigare meddelade hymnerna komma icke att upprepas i årets kalender. För kyrkoårstiderna komma möjligen senare översikter av tillgänglig körlitteratur att meddelas.

För veckans andakter skall liksom tidigare meddelas psalmer ur psalmboken och ur Psaltaren för den dagliga morgonandakten samt en fortlöpande läsning av Nya Testamentet i huvudsaklig anslutning till E. Eidems: Vår frälsnings evangelium. För de andakter vid vilka rena morgonpsalmer kommit till användning skall hänvisning även göras till någon aftonpsalm för att andakterna må kunna brukas även vid daglig aftonbön. För lördagen skall meddelas anvisningar såväl för morgonbön som för aftonbön. I regel kommer därvid att anvisas en gammaltestamentlig perikop anslutande sig till söndagens tema.

Liksom under det gångna året har Red. vid utformandet av kyrkokalendern löfte om hjälp av kyrkoherde K. Peters och kantor A. Runbäck.
A. Adell.

Recensioner.

Kyrkokonst.

Agnes Geijer, Medeltida textilier. Ur Statens Historiska Museums Samlingar I, Stockholm 1932. Pris 1: — kr.

Som första häfte i en nystartad serie, som populärt och åskådligt skall behandla vissa intressanta föremålsgrupper i Statens Historiska Museum, har utgivits ett litet planschverk över svenska medeltidstextilier med en inledning av Agnes Geijer. Museets utomordentligt värdefulla samlingar av kyrkliga vävnader och broderier ge en nära nog fullständig bild av den svenska textilkonsten under medeltiden ända från den primitiva bonaden från Skog, vidare Grödingebonaden, några pärlar med s. k. mosaikbroderi (t. ex. från Skepptuna) till Vadstena klostrets rika och nobla pärlstickarekonst samt den vid medeltidens slut verksamma broderiverkstanen i Stockholm, som anses ha letts av kyrkmålaren Albertus Pictor. Vadstenaskolans olika stilgrupper äro representerade med ett alttarbrun och besättning för mässkjorta från klosterkyrkan (?), två relikaskar, den berömda mitran från Lin-

köpings domkyrka, två antependier från Herrestads och Bjälbo kyrkor i Östergötland, vidare brunet från Norrsunda samt ett intressant och sällsynt liturgiskt plagg, sudarium (svetteduk, som brukade hängas på biskopsstaven för att skydda den från direkt beröring med handen). Besläktade med Vadstenaskolan äro ett par alttarbrun från Askeby och Ö. Ny kyrkor i Östergötland. Till Alberts stickerier hänföras broderierna på korkåpan från Vallentuna kyrka i Uppland och ryggskölden till en kåpa från Sigtuna. Andra i stilen något avvikande arbeten äro en korsformig besättning till en mässhake från Flisby kyrka (Småland) samt det berömda täcket över Holmger Knutssons grav i Sko klosterkyrka. Som mera självständiga alster te sig ett mässhakebroderi från Stigsjö kyrka (Ängermanland) samt mässhaken från Rö kyrka (Uppland).

Bilderna till ett antal av 35 äro ypperligt utförda i rotogravyr, och inledningen utgör en kortfattad men saklig och värdefull skildring. Det lilla vackra häftet är värt uppmärksamhet av alla för vår textilkonst intresserade.

Oskar Sengpiel, Die Bedeutung der Prozessionen für das geistliche Spiel des Mittelalters in Deutschland. Germanistische Abhandlungen 66, Breslau 1932. M. & H. Marcus. Mk. 9:—.

Alltsedan Karl Langes år 1887 utkomna »Lateinische Osternfeiern» har forskning- en, ledd framför allt av Wilhelm Meyer och amerikanaren Karl Young, med in- tresse behandlat medeltidens liturgiska drama. Även konstforskningen har med iver sökt utnyttja resultaten för att fin- na förbindelsen mellan vissa bildframställ- ningar och drama. Paul Webers under- sökning var säkert i det hela förfelad, men den blev ändå utgångspunkten för flera värdefulla bidrag till den medeltida kyrkokonstens ikonografi.

Rörande dramats ursprung ur liturgien ha många åsikter framställts. En nyut- kommen undersökning av O. Spengel är ett litteraturhistoriskt bidrag till denna fråga. Ett av ursprungen äro processio- nerna vid heliga lekamens fest, som in- stiftades år 1264. Det litterära inslaget ut- göres av en liturgisk växelsång med in- skjutna troper, vilka ha en rent dogma- tisk karaktär, syftande till förhårligande av transsubstantiationsläran. Det mimiska elementet går tillbaka till stumma scen- grupper. Den dramatiska utvecklingen be- tingas sedan av de uppträdandes handling, återgivande frålningshistoriens huvudmo- ment. Av de tyska processionsordningar vid heliga lekamens fest, som här behand- las, äro ett par från Freiburg de mest givande för bestämmande av utvecklingen från mimik till drama. Slutpunkten ut- göres av ett spel från Kunzelsau (1479), där processionen saknas och handlingen försiggår på en enkel scen.

Bengt Cnattingius.

För blandad kör à capella.

J. S. Bach: Dig skall ditt Sion sjunga. (Melodi av J. Kugelman.)

John Morén: Oss himlens Gud vill vara när.

Båda på A. B. Nordiska Musikför- laget. Pris 20 öre.

Dessa saker behöva inga rekommenda- tioner. Utgivandet av en separat kör ur en Bachkantat hälsas med glädje av våra kyrkokörer. Och åt den, som till äventyrs icke vågar sig på den stora kö- ren till orgel ur kantat 28 (Hymnarium n:o 281) eller åstundar omväxling kan den nu utgivna kören ur kantat 29 rekom- menderas.

John Moréns namn på en komposition borgar alltid för fullödigt kyrkomusika- liskt gods. Så är även fallet med den nu separat utgivna körsaken ur ordningen för Gustaf Adolfsvesper i 1914 års Ves- perale.

S. S.

O. M. Sandvik: Kirkelige korsanger for blandet kor. A/S Norsk notestik & forlag. Pris 60 öre.

Wilh. Huus-Hansen: Gloria in ex- celsis. Pris 35 öre. Samma förlag.

John Thorkildsen: Guds navn. Det store bud. Pris 35 öre. Samma förlag.

Föreliggande av O. M. Sandvik utgivna »Kirkelige korsange» äro egentligen ar- rangemang av äldre kyrkliga hymner och koraler, närmast med tanke på den s. k. Olsokfesten 1930. I förordet till musik- häftet har Sandvik lämnat en orientering om melodiernas och texternas ursprung. Innehållet är skiftande: där återfinner man »Te Deum Laudamus» (Sv. psb. 263) och den 6-stämmiga korta men kontra- punktiskt intressanta »Halleluja» av Pa- lestrina men också bearbetningar av gam- la norska psalmer, t. ex. »Ljoset yver lan- det dagna», som ursprungligen är en se- kvens benämnd »Predicasti». Det mest om- fattande numret i detta häfte är »Mitt hjä- rta, lova Herren» (Sv. Ps. n:o 16) i Bachs utomordentliga sättning för kör och orgel;

sopranstämman utföres av gossröster. — Man kan utan överdrift våga det påståendet, att dessa »korsanger» äga ett ganska stort psalmhistoriskt intresse, och att ett studium därav bör vara befruktande för envar kyrkomusikaliskt orienterad.

»Gloria in excelsis» av Huus-Hansen och »Det store bud» och »Guds navn» av Thorkildsen erbjuda ej något egentligt nytt eller starkt personligt, varför jag om dem kan fatta mig kortare. Den förstnämnda av dessa sånger är skriven för manskör; innehållet är lyriskt-religiöst. Den musikaliska stilen är också något blandad: här möter man anklinger från den mera vanliga manskvartetten vid sidan av renodlat kyrkliga ackord. Det hela utmynnar i ett imponant *Andante maestoso* »Lover den Herre med ære» som krönande slutpunkt. För stora manskörer torde den bli ett tämligen tacksamt nummer. Thorkildsens bägge opus förefalla närmast ämnade till församlingssånger och påminna starkt i stil och stämning om somliga av de danska psalmerna. I en kyrklig sångbok skulle de väl försvara en plats.

Jacob Nyvall.

För blandad kör.

Gerhard Preitz: *Gustav Adolf. Chorkantat för Soli, Chor, Orchester und Orgel.*

Gerhard Preitz: *Gustav Adolf. Lied för Chor und Klavier. Evangelisches Verlag der Innern Mission. Dessau.*

Waldemar Ahlén: *O Gud, som hög i himlen bor. Kyrkosångsförbundet.*

Om de båda tyska Gustav Adolf-kompositionerna är ej mycket att säga. Det enda som möjligen kan intressera oss är namnet Gustav Adolf. Kantaten, utarbetad med känd tysk grundlighet, har ett synnerligen ringa musikaliskt värde. Det är tillräckligt att nämna de olika satserna

för att man skall få en ungefärlig uppfattning av det hela. I. Protestanternas nöd. II. Gustav Adolfs bön kvällen före slaget vid Lützen. III. Slaget vid Lützen. IV. Gustav Adolfs död. Vidare uppträder »Stimmen aus der Höhe». Det hela slutar »in Jubel und Glanz».

Waldemar Ahlén har skrivit musik till en Gustav Adolfs-dikt av J. Lindgren: »O Gud, som hög i Himlen bor», för unison eller tvåstämmig barnkör med piano eller orgel. Vacker och väklingande musik, som med fördel kan användas vid fosterländska fester.

J. H.

Heidi Sundblad-Hahne: *Ätta trestämmiga julsånger för lärdomsskolor. Fazers musikhandel, Helsingfors.*

Någon större originalitet eller musikaliskt värde kan väl ej tillskrivas dessa julsånger, men de äro enkla, melodiska och lätta att utföra. Den sista sången i häftet som är skriven för solo, kör och piano, är nog den svagaste.

J. H.

Dietrich Buxtehude: *In Dulci Jubilo. Weihnachtsmusik für dreistimmigen Chor, zwei Violinen und Generalbas. Bärenreiter-Ausgabe 620.*

Melchior Franck: »Dank sagen wir alle Gott.» *Weihnachtsmusik zu sieben Stimmen für zwei Chöre a capella. B. A. 624.*

Äter en glädjande »nyhet» av Buxtehude. »In dulci jubilo» skall säkerligen mottagas med stor tacksamhet. Denna »Weinachtsmusik» är en äkta Buxtehude: ett enkelt, innerligt tonspråk fyllt av trovissitet och glädje. Verket kan på det livligaste rekommenderas våra kyrkokörer och framför allt gosskörerna vid våra läroverk. Svårigheterna med tenorstämman bortfalla. Basstämman håller sig genomgående inom barytonomfånget. Lika-

så ligger sopranstämman synnerligen väl till. Måtte denna musik, lätt att utföra och protestantisk i ordets bästa bemärkelse, komma till flitig användning och ge våra skolkörer en välbehöblig utökning av julrepertoaren.

Av Melchior Franck, död 1639 som kapellmästare i Coburg, har samma förlag utgivit: »Dank sagen wir alle Gott», för sjustämmig kör. Ett intressant och förnämligt arbete, som säkerligen förtjänat att på nytt offentliggöras och framdragas ur glömskan. Körsatsen är genomgående homofon och bereder inga svårigheter. De inledande och avslutande satserna äro satta i kärnfulla, mäktiga ackord för sjustämmig kör. Mellansatsen är skriven i växelverkan för två körer. En hög — två sopraner och bas och en låg — alt, två tenorer och bas.

J. H.

Biografi.

Gunnar Rosendal: Rätte Lärare, Joh. Arndt, Chr. Sriver, M. Fr. Roos. 185 s. S. K. D., Stockholm.

Det är tillbörligt, att den kristna kyrkans troshjältar hållas i åminnelse. Att förgäta, att »Gud i sin stora nåd har gjort syndiga människor till sina utkorade helgon», för att tala med Allhelgonadagens bön, är näppeligen rådligt, allra minst i en tid, som är fattig på kristna personligheter. Rosendal har i sin första del i serien Rätte Lärare bevisat sig äga förmågan att göra gestalterna, som han föresatt sig att skildra, levande. Enkelt utan att förfalla till schematism, livfullt men utan övermått av bilder, låter han troshjältarnas kamp och leverne, deras inre strider och utveckling tråda fram. Just en läsning för den som vill lära känna de kristna helgonen sådana de äro. En god läsning att sätta i den vuxna ungdomens händer, föredömlig även i stilistiskt hänseende. En utlovad följande del lär komma att ta upp svenska troshjältar. Man kunde livligt önska att författaren vill fullfölja detta sitt påbegynta verk och ge åt vår kyrka en motsvarighet till den romerska kyrkans helgonlegendarium.

A. A.

Ny orgel i Lunds domkyrka.

Domkyrkorådet har kontrakterat med firman Marcussen & Søn om ombyggnad av domkyrkans gamla orgel i enlighet med följande disposition:

Manual I. C—a³. Principal 16', gammal, Borduna 16', g., Principal 8' I, g., Principal 8' II, ny (ek), Gemshorn 8', ny, Gamba 8' ny, Rörflöjt 8', ny, Gedacktpommer 8', ny, Kvinta 5 1/2', ny, Octava 4', ny, spetsflöjt 4', g., Gedacktflojt 4', ny, Kvinta 2 3/4', ny, Octava 2', ny, Kornett 4-kor, ny, Mixtur 5—8 kor, ny, Kvintcymbel 3-kor, ny, Trumpet 16', ny, Trumpet 8', ny.

Manual II. Principal 16', g., Fugara 16', g., Principal 8', g., Spetsflöjt 8', g., Gedackt 8', ny, Vox vinolata 8', g. Octava 4', g., Fl. octaviante 4', g., Kvintadena 4', ny, Spetskvint 2 3/4', ny, Gemshorn 2', ny, Rauschkvint 2 3/4', 2', ny, Terzian 1 3/5, 1 1/2, ny, Scharf 4—6 kor, ny, Dulcian 16', ny, Corno 8', ny, Clarino 4', ny.

Manual III. Kvintadena 16', ny, Principal 8', g., Flauto cuspidato 8', g., Viola di Gamba 8', g., Salicional 8', ny, Gedackt 8', ny, Octava 4', g., Gambetta 4', g., Gemshorn 4', ny., Rörkvint 2 3/4, ny, Oc-

tava 2', ny, Rörflöjt 2', ny, Ters 1 $\frac{3}{8}$, ny, Hålkvint 1 $\frac{1}{8}$, ny, Septima 1 $\frac{1}{7}$, ny, Sivflöjt 1', ny, Mixtur 5 kor, ny, Ters-cymbal 3-kor, ny, Fagott 16', ny, Trumpet 8', ny, Krumhorn 8', ny, Skalmesja 4', ny.

Manual III. Spetsgedackt 16', ny, Vox retusa 8', g., Nachthorn 8', ny, Flöjt 8', ny, Kvintadena 8', g., Viola, 8', g., Celeste 8', g., Octava 4', g., Rörflöjt 4', g., Octava 2', ny, Nasard 1 $\frac{1}{8}$, ny, Blockflöjt 2', ny, Sesquialtera 2 $\frac{3}{8}$, 1 $\frac{1}{8}$, ny, Scharf 4-kor, ny, Rankett 16', ny, Oboe 8', ny, Vox humana 8', ny, Geigend Regal 4', ny, Octava 1'.

Pedal. Principal 32', ny, Principal 16', g., Violon 16', g., Salicetbas 16', ny, Subbas 16', g., Gedacktbas 16', ny, Kvinta 10 $\frac{2}{8}$, g., Octava 8', g., Dubbelflöjt 8', g., Violon-

cello, 8', g., Gedackt 8', ny, Kvinta 5 $\frac{1}{8}$, ny, Octava 4', g., Rörflöjt 4', g., Fl. oct. 1', ny, Nachthorn 2', ny, Kornett 4-kor, ny, Mixtur 6—10 kor, ny, Basun 32', ny, Basun 16', g., Dulcian 16', ny, Trumpet 8', g., Trumpet 4', g., Kornett 2', ny.

Koppel: Pedalkoppel I. II. III. IV. Manualkoppel II—I; III—I; IV—I; III—II; IV—II; IV—III. Suboktavkoppel i man. III och IV. 3 fria kombinationer för hela verket. 1 fri kombination för I. manual, likaså för II, III och IV man. och för pedal. Tutti för hela verket, för var och en av manualerna och för pedalen. Registersvällare. Generalkoppel. Generalutlösare. Autom. pedalväxling till II, III, IV. Enkelavställare för alla 16'-stämmor. Tremulant till IV. man. Elektriskt system med slejflåda.

Meddelanden.

Val. Till innehavare av förenade tjänster ha utsetts: I Fivlered, Älb., Ernst Blomfors, Lur, i Borgvattnet, Jmt., Nils Helge Hammer, Näs, i Skorped, Vnrl., J. A. Bergstedt, därstädes, i Vätö, Sthlm, Axel G. Hannes, Sveg, i Bäckebo, Klm., Eric Jern, därstädes, i Grimstad, Älb., Axel Grönvall, Staffanstorps, i Herrberga, Östg., Harry Milbrink, Linköping, i Vist, Östg., Henning Johansson, Markaryd, i Häggum, Skb., Petrus Bothzén, Göteborg, i Ödsköld, Älb., J. H. Daniel Chalander, Torskinge, i Skederid, Sthlm, A. Hansson, Frösön, i Hamneda, Kron., B. V. Rydén, Andrarum, i Barkeryd, Jönk., H. Johansson, därstädes, i Skogs-Tibble, Upps., S. Eklund, därstädes.

Inbjudan har utfärdats, närmast till Lunds stifts präster till en dags samvaro för övande av gemensam bön och gudstjänstlig sång i Lund, onsdagen den 7 december. Kl. 10 sker samling i Domkyrkan varvid Te Deum och Laudes utföres enligt Evangelisk Tidegård av medlemmar av Collegium Cantorum. Därefter ägnas dagen åt samövning av Te Deum och av Completorium. Under eftermiddagen hålles ett föredrag: Inför julens budskap (Matt. 1: 18—24 och Tit. 2: 11—14) och utföres av

folkskolebarn en kort julbön. Dagen avslutas med aftonandakt i Domkyrkan kl. 7 e. m. med predikan av Domprost Brillioth och gemensamt completorium. Inbjudan är under tecknad för Kyrkosångens Vänners stiftskrets av professor G. Aulén och för Collegium Cantorum av pastor A. Adell. I inbjudan instämna Biskop E. Rodhe, domprost Brillioth, kontraktsprostarna A. Lysander och B. Widén. Anmälan göres till pastor Y. Werger, Finnigatan 1, Lund (senast 28 dennes). Anmälningsavgift 2 kr.

500-årig klocka. Veberöds kyrka, Lunds stift, har högtidlighållit 500-årsminnet av sin lillklockas tillblivelse. Klockan har följande inskription: O rex glorie Christe veni cum / pace. Help got dat ik beginne / dat en gut ende gevinne. / Anno domini MCDXXXII / procurante domini Twone / mester Herman.

Det finska psalmboksförslaget. År 1928 tillsatte finska kyrkomötet en kommitté för att revidera den nuvarande finska psalmboken. Kommittén påbörjade sitt arbete år 1929 och arbetet har nu framskridit så långt, att det torde kunna framläggas för allmänheten redan nästa vår och att

man då skall kunna trycka förslaget så att allmänheten redan på förhand före den officiella granskningen av förslaget skall kunna taga del av detsamma.

Då kommitténs förslag knappast kan tagas upp till behandling vid nästa kyrkomöte, som äger rum nästa år, på grund av anhopningen av många andra viktigare frågor, har förslag framkastats om

avhållande av ett extra kyrkomöte för behandling av psalmboksfrågan. Emellertid låter detta sig icke göra, emedan enligt kyrkolagen de uppgifter som ankomma på extra kyrkomötet äro noggrant angivna och icke beröra ärenden av sådan art som detta. Därför torde behandlingen av psalmboksförslaget komma att framskjutas till 1938 års kyrkomöte.

Kyrkokalender

för december månad.

För adventsaftonens andakter:

Lörd. 26 november. Morgonbön: Sv. psb. 509: 4. 509: 5. Psalt. 33: 1—12. Joh. 21: 1—25. Aftonbön: Sv. psb. 51: 1—3. 51: 4—5. Psalt. 24: 7—10. Sak. 9: 9, 10. Adventsbön se detta häfte.

FÖRSTA SÖNDAGEN I ADVENT.

Ottesång: (Textförslag: Jes. 56: 1; Jes. 59: 20; Luk. 1: 68, 79.) Psalmer: 511: 54.

Högmässa: Psalmer: 53: 1, 2. 51: 1—5. 50: 3. 512: 1—3. (52: 4. 153.) 508: 3, 4. Allmän kyrkobön: alternativ II (= Helige Herre Gud). Postludium: Raasted: Fryd dig, du Christi Brud.

Aftonsång: Psalmer: 52: 1—4. 53: 3—6. 315: 4—5.

Vit (ev. röd) skrud.

För veckans andakter:

Månd. 28. Sv. psb. 53: 1—2. 53: 3. Psalt. 36: 6—11. 1 Joh. 1: 1—2: 17.

Tisd. 29. Sv. psb. 52: 1—2. 52: 5. Psalt. 42: 2—6. 1 Joh. 2: 18—3: 12.

Onsd. 30. ANDREAS APOSTELN. Sv. psb. 50: 3. 50: 4—5. Psalt. 71: 17—23. 1 Joh. 3: 13—4: 16. Bön på apostladag se denna tidskrifts augustinumner, sid. 97 och 98.

Torsd. 1 dec. Sv. psb. 51: 1—2. 51: 3. Psalt. 16: 1—11. 1 Joh. 4: 17—5: 21.

Fred. 2. Sv. psb. 512: 1—2. 512: 3. Psalt. 4: 2—9. 2 Joh. v. 1—13.

Lörd. 3. Morgonbön: 59: 4, 5. 59: 6, 7. Psalt. 24: 1—6. 3 Joh. v. 1—15. Aftonbön: Sv. psb. 513: 1—2. 513: 5. Psalt. 9: 8—12. Joel 2: 30—32.

ANDRA SÖNDAGEN I ADVENT.

Högmässa: Psalmer: 52: 4. 513: 1—5. 120: 8, 9. 291: 4, 5. (52: 5. 157.) 487: 7. Allmän kyrkobön: Alternativ I (= Dig, evige allsmäktige Gud). Postludium: Hamburger og Wöldike (= H. o. W.) Orgelmusik nr: 52 och 53.

Aftonsång: Psalmer: 208: 1—5. 239: 2—4. 668: 8, 9.

Violet skrud.

För veckans andakter:

Månd. 5 Sv. psb. 421: 1. 421: 4—5 (om aftonen: 433: 1, 2. 433: 3, 4). Psalt. 19: 2—7. Uppb. 1: 1—20.

Tisd. 6. Sv. psb. 668: 1. 668: 5—6. Psalt. 39: 5—14. Uppb. 2: 1—29.

Onsd. 7. Sv. psb. 509: 5. 509: 6. Psalt. 119: 1—7. Uppb. 3: 1—22.

Torsd. 8. Sv. psb. 513: 3. 513: 4. Psalt. 46. Uppb. 4: 1—5: 14.

Fred. 9. ANNA. Sv. psb. 591: 4. 591: 5. Psalt. 51: 3—14. Uppb. 6: 1—7: 12.

Lörd. 10. Morgonbön: Sv. psb. 54: 1—2. 54: 3—4. Psalt. 96. Uppb. 7: 13—8: 13. Aftonbön: Sv. psb. 73: 1, 2. 73: 3—4. Psalt. 80: 2—4. 5 Mos. 18: 15—19.

TREDJE SÖNDAGEN I ADVENT.

Högmässa: Psalmer: 52: 1. 73: 1—4. 168: 4, 5. 53: 1—4. (52: 4. 157.) 511: 3, 4. Allmän kyrkobön: Alternativ I. Postludium: H. o. W. Orgelmusik n:r 27.

Aftonsång: Psalmer: 45: 5—8. 424: 3—6. 647: 5.

Violett skrud.

För veckans andakter:

Månd. 12. Sv. psb. 567: 3—4. 567: 5. Psalt. 145: 1—7. Uppb. 9: 1—21.

Tisd. 13. Sv. psb. 51: 4—5. 51: 6—7. Psalt. 71: 1—6, 15—16. Uppb. 10: 1—11: 19.

Onsd. 14. Sv. psb. 53: 5—6; 53: 7. Psalt. 119: 9—16. Uppb. 12: 1—13: 10.

Torsd. 15. Sv. psb. 588: 1. 588: 4—5. Psalt. 111. Uppb. 13: 11—14: 20.

Fred. 16. Sv. psb. 52: 4. 52: 5. Psalt. 102: 13—23. Uppb. 15: 1—16: 21.

Lörd. 17. Morgonbö n: Sv. psb. 510: 1—3. 510: 8. Psalt. 105: 1—9. Uppb. 17: 1—18. Aftonbö n: Sv. psb. 54: 1—2. 54: 3—4. Psalt. 145: 18—21. Jes. 55: 3—6.

FJARDE SÖNDAGEN I ADVENT.

Högmässa: Psalmer: 51: 1, 2. 54: 1—4. 45: 8. 48: 1—5. (52: 1. 157.) 52: 4. Allmän kyrkobön: Alternativ I. Postludium: Hanff: Auf meinem lieben Gott (Choralvorspiele alter Meister = Ch. a. M.)

Aftonsång: Psalmer: 53: 1—4. 510: 1—6. 55: 4.

Violett skrud.

För veckans andakter:

Månd. 19. Sv. psb. 315: 1—2. 315: 4—5. Psalt. 27: 4—11. Uppb. 18: 1—24.

Tisd. 20. Sv. psb. 510: 1—2. 510: 4—6. Psalt. 139: 1—12. Uppb. 19: 1—21.

Onsd. 21. TOMAS APOSTELN. Sv. psb. 53: 3—4. 53: 6. Psalt. 119, 89—94. Uppb. 20: 1—21: 4. (Bön på apostladag se denna tidskrifts augustinummer, sid. 96 och 99.)

Torsd. 22. Sv. psb. 511: 3—4. 511: 5. Psalt. 73: 1—5, 23—28. Uppb. 21: 5—27.

Fred. 23. Sv. psb. 54: 1—2. 54: 3—4. Psalt. 130. Uppb. 22: 1—21.

Lörd. 24. JULAFTON. Morgonbö n: Sv. psb. 424: 1—2. 424: 3. Psalt. 98. Matt. 1: 18—25. Aftonbö n: Sv. psb. 63: 1—6. 63: 13—15. Psalt. 45: 2—8. Jes. 11: 1—5 (eller någon av juldagens texter).

JULDAGEN.

Ottesång: (Textförslag: Kol. 1: 19; 2 Kor. 8: 9.) Psalmer: 55. 63: 13—15. Postludium: H. o. W. Orgelmusik n:r 3.

Högmässa: Psalmer: 63: 1—3. (Vid tidig mässa: 55.) 60. 56: 5—6. 61. 55: 4. Postludium: Buxtehude: Wie schön leuchtet der Morgenstern (Ch. a. M.).

Aftonsång: Psalmer: 62: 1—5. 69: 2—3. 57: 3. Postludium: H. o. W. Orgelmusik n:r 4. Vit färg.

ANNANDAG JUL: DEN HELIGE STEFANUS DAG.

Högmässa: 50: 1, 2. 122: 3—5. 63: 13, 14. 123: 4—7. (69: 2. 152.) 376: 7, 8. Postludium: H. o. W. Orgelmusik n:r 4.

Aftonsång: Psalmer: 55: 2—4. 599: 7—9. 294: 6—7.

Röd skrud.

För veckans andakter:

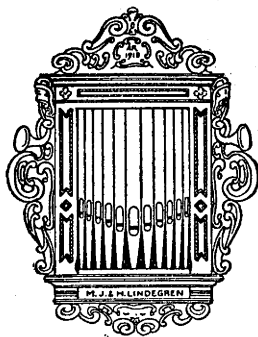
Tisd. 27. JOHANNES APOSTELN. Sv. ps. 63: 8—9. 63: 13—14. Psalt. 90: 1—14. Matt. 2: 1—23. Apostlabön se denna tidskrift, sid. 97.

Onsd. 28. MENLÖSA BARNES DAG. Sv. psb. 72: 1, 2. 72: 6. Psalt. 119: 169—176. Matt. 3: 1—4: 11.

Torsd. 29. Sv. psb. 50: 1—2. 50: 5. Psalt. 121. Matt. 4: 12—5: 26.

Fred. 30. Sv. psb. 62: 1—2. 62: 4. Psalt. 143: 1—8. Matt. 5: 27—48.

Lörd. 31. NYÅRSÅFTON. SYLVESTER. Morgonbö n: Sv. psb. 517: 1. 517: 4—5. Psalt. 103: 1—13. Matt. 6: 1—24. Aftonbö n: Sv. psb. 412: 1, 2. 412: 5. Psalt. 46. (Hebr. 13: 8—16.)

M. J. & H. Lindegren

Orgelbyggare

Göteborg

Telefon 426 33. Postadress: Göteborg 7. Telefon 426 33

Tillverkning av Piporglar enligt tillförlitliga, länge beprövade system, anpassade efter vårt lands klimatiska förhållanden. Alla delar tillverkas omsorgsfullt och av bästa material. Egen tillverkning av pipor.

Våra orglar hava av herrar musikdirektörer och organister erhållit de högsta vitsord för såväl vacker intonation som exakt och behaglig funktion.

Renoveringar och omstämningar utföras omsorgsfullt.

Herman Nordfors & Co. PIPORGELFABRIK LIDKÖPING

Tel. Kontoret 145. Tel. Bostaden 592.

Tillverkar piporglar efter nyaste konstruktioner. Moderniseringar, insättning av elektrisk bälgdrift och stämningar utföras omsorgsfullt. Finaste intyg från framstående musici. Dispositions- och kostnadsförslag på begäran omgående gratis.

Koralförspel

av

Daniel Olson o. A. G. Joelsson

Kr. 2:75

SVENSKA KYRKANS
DIAKONISTYRELSES BOKFÖRLAG

För ORGANISTEXAMEN förbereda:

Skara

Ivar Widéen
Domkyrko-organist
SKARA

Växiö

Elof Lapsén
Domkyrko-organist

Växiö

Lund

Josef Hedar
Kävlingevägen 40
LUND

Härnösand

KURSER

för såväl högre som lägre organistexamen jämte fortbildningskurser anordnas av under tecknad fr. o. m. 1/11 innevarande år. Härnösand i oktober 1932.

KARL ENGQUIST, Musikdirektör.
Musiklärare vid Folkskolesem. i Härnösand.

Stockholm

SVEN LIZELL

Kantor i Storkyrkan
Direktör för Rich. Anderssons Musikskola
Sibyllegatan 65 Telefon 761 77

Åstorp

Ragnar Blennow

Musikdirektör — Sångpedagog
ÅSTORP

Undervisar även i liturgisk sång.

LEDIGFÖRKLARADE KYRKOMUSIKERTJÄNSTER

B. Förenade med folkskolläroretjänster.

I Vittaryd (adr. Vittaryd, Kronobergs län) sökes senast 28 nov. Skolform C2. Lön 500 kr.

I Sanda (adr. Sanda, Gotlands län) sökes senast 5 dec. Skolform B1. Lön 600 kr.

I Lane-Ryr (adr. Lane-Ryr, Göteborgs och Bohus län) sökes senast 6 dec. Skolform C1. Lön 600 kr.

I Locknevi (adr. Locknevi, Kalmar län) sökes senast den 14 dec. Skolform B.

I Vänge (adr. Bjärges, Gotlands län) sökes senast 14 december. Skolform B1.

ÅKERMAN & LUNDS NYA ORGELFABRIKS AKTIEBOLAG

KUNGL. HOVLEVERANTÖR.

Tel. 26

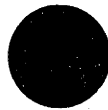
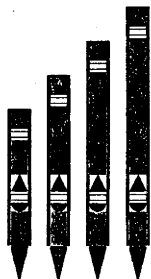
SUNDBYBERG

Tel. 26

Tillverkning av Piporglar
för kyrkor, kapell och konsertsalar.

Om- och tillbyggnader,
reparationer, omstämningar och ren-
göringar av gamla orgelverk, samt
inmontering av elektriska blåsverk
utföras.

*Uteslutande svenskt material och
arbete.*

Nyström^{ns} ELEKTRISKA PEDALORGLAR

Främst på den svenska marknaden.
För varje lokal där piporgel ej kan
anskaffas är NYSTRÖMS ELEKTRISKA
PEDALORGLAR det rätta instrumentet.

Den äger en fyllighet och lyftning i
tonen, som närmar sig en piporgels.

Rekommenderas av bl. a. Professor
Otto Olsson samt Musikdirektörerna
Ivar Widéen och Otto Nordlund.

Begär offert.

A.-B.J.P. NYSTRÖMS ORGEL- & PIANOFABRIK

KUNGL. HOVLEVERANTÖR

KARLSTAD

GRUNDAD 1865

Vi rekommendera våra tillverkningar av FLYGLAR och PIANINON, SKOL-
KAPELL- och KAMMARORGLAR

18.11.1932

